

O'ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

POYABZAL - USTKI VA ASTAR UCHUN SINOV USULLARI - SUV BUG'LARI
O'TKAZUVCHANLIGI VA SO'RILISHI

(EN 13515:2004, IDT)

Rasmiy nashr

O'zbekiston standartlar instituti

Toshkent

So‘z boshi

1. O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan QABUL QILISHGA TAQDIM ETILDI.
2. O‘zbekiston standartlar institutining 2024 yil 15-iyuldagi 37/XSt-sonli buyrug‘i bilan TASDIQLANDI VA AMALGA KIRITILDI.
3. Ushbu standart EN 13515:2004 “Footwear - Test methods for uppers and lining - Water vapour permeability and absorption” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.
4. DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi. Ushbu standartni qayta ko‘rib chiqish yoki bekor qilish haqidagi muvofiq axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida qayd etiladi.

Ushbu milliy standartni O‘zbekiston Respublikasi hududida rasmiy chop etish mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishli

O'ZBEKISTON MILLIY STANDARTI**POYABZAL - USTKI VA ASTAR UCHUN SINOV USULLARI - SUV BUG'LARI
O'TKAZUVCHANLIGI VA SO'RILISHI****ОБУВЬ - МЕТОДЫ ИСПЫТАНИЯ ВЕРХНЕЙ ЧАСТИ И ПОДКЛАДКИ -
ПРОНИЦАЕМОСТЬ И ПОГЛОЩЕНИЕ ВОДЯНОГО ПАРА****FOOTWEAR - TEST METHODS FOR UPPERS AND LINING - WATER VA-
POUR PERMEABILITY AND ABSORPTION**

Amalga kirish sanasi 15.09.2024 y.

1 Qo'llanish doirasi

Ushbu standartda yakuniy foydalanishga yaroqliligini baholash uchun materialdan qat'i nazar, ustki yoki to'liq ustki qismlarning suv bug'larini o'tkazuvchanligini va suv bug'larini yutishini baholash uchun ikkita sinov usuli ko'rsatilgan.

2 Standartlarga havolalar

Ushbu milliy standarti sana yoki sana belgilanmagan ma'lumotnomalar orqali boshqa nashrlardan olingan qoidalarni o'z ichiga oladi. Ushbu me'yoriy havolalar matnda tegishli o'rinlarda keltirilgan bo'lib, nashrlar keyingi o'rinlarda keltirilgan. Sanaga oid ma'lumotlar uchun, ushbu nashrlarning istalgan biriga keyingi tuzatishlar yoki tuzatishlar ushbu milliy standartiga faqat tuzatish yoki qayta ko'rib chiqish orqali kiritilganda qo'llaniladi. Sana ko'rsatilmagan ma'lumotlar uchun havola qilingan nashrning oxirgi nashri (shu jumladan tuzatishlar) qo'llaniladi.

EN 12222, Poyabzal - poyabzal va poyabzal uchun komponentlarni konditsiyalash va sinovdan o'tkazish uchun standart atmosferalar.

EN ISO 3696, Analitik laboratoriyalarda foydalanish uchun suv - Spetsifikatsiya va sinov usullari (ISO 3696:1987).

EN 13512, Poyabzal - ustki va astar uchun sinov usullari - egilishga chidamlilik.

3 Atamalar va izohlar

Ushbu milliy standarti maqsadlari uchun quyidagi atamalar va ta'riflar qo'llaniladi.

3.1 Suv bug'lari o'tkazuvchanligi

Material o'zining tuzilishi orqali uzatadigan suv bug'ining miqdori materialning bir soatiga bir maydonchasiga uzatilgan suv massasi sifatida ifodalanadi.

3.2 Suv bug'larining yutilishi.

Ma'lum vaqt ichida material o'zlashtiradigan suv bug'ining miqdori materialning har bir maydoniga to'g'ri keladigan suv massasi sifatida ifodalanadi.

3.3 Yuqori

Material poyabzalning tashqi yuzasini hosil qiladi, u taglikka mahkamlangan va oyoq panjasining yuqori dorsal yuzasini qoplaydi. Etiklar uchun bu oyoq panjasini qoplaydigan materialning tashqi yuzasini ham o'z ichiga oladi. Faqat ko'rinadigan materiallar kiritilgan, asosiy materiallarni hisobga olish kerak emas.

Izoh – Ushbu milliy standartdan foydalanishda havola qilinayotgan standartlarni O'zbekiston hududida amal qilishini joriy yilning 1 yanvar holati bo'yicha tuzilgan muvofiq standartlar ko'rsatkichi (tasniflagichi) bo'yicha hamda joriy yilda chor etilgan axborot ko'rsatikichlari bo'yicha tekshirish maqsadga muvofiq bo'ladi. Agarda havola qilinayotgan standart almashtirilgan (o'zgartirilgan) bo'lsa, unda ushbu milliy standartdan foydalanish chog'ida almashtirilgan (o'zgartirilgan) standartga amal qilishi kerak. Agarda havola qiligayotgan standart almashtirilmasdan bekor qilingan bo'lsa, unga havola qilingan qoida ushbu havolaga dahldor bo'lmagan qismida qo'llaniladi.

3.4 To'liq yuqori yig'ish

Tayyor ustki, to'liq choklangan, birlashtirilgan yoki appropiat sifatida laminatsiyalangan bo'lib, u markaziy materialni va har qanday astarni (lar) astarlar, yelimlar, membranalar, ko'piklar yoki armaturalar kabi barcha komponentlar bilan birga ichiga oladi, barmoqlar uchun puflar va shtativlar bundan mustasno.

Izoh: To'liq ustki yig'ilma yassi, 2 o'lchamli yoki yakuniy poyabzalning uzoq davom etadigan ustki qismidan iborat bo'lishi mumkin.

4 Uskuna va material

Quyidagi uskuna va materialdan foydalaniladi:

4.1 Suv bug'lari o'tkazuvchanligini sinash usuli

4.1.1 Har birining ichki balandligi $80 \text{ mm} \pm 10 \text{ mm}$ va ichki hajmi $100 \text{ sm}^3 \pm 20 \text{ sm}^3$ bo'lgan va quyidagilarni o'z ichiga olgan silindrsimon sinov xumchalari:

4.1.1.1 Ichki diametri $D = 30 \text{ mm} \pm 1 \text{ mm}$ bo'lgan va eng yaqin 0,1 mm gacha bo'lgan bitta dumaloq ochiq uch

4.1.1.2 Ichki diametri D bo'lgan qisuvchi halqa.

4.1.1.3 Sinov namunasini siqish halqasi va ochiq uchi orasida idish sinov namunasi bilan zichlanadigan qilib mahkamlash vositalari.

4.1.2 Sinov mashinasi (1-rasmga qarang), uning tarkibiga quyidagilar kiradi:

4.1.2.1 Vertikal o'rnatilgan aylanuvchi stol:

a) kamida uchta sinov stansiyasiga ega bo'lib, ularning har biri sinov qozoniga uning o'qiga parallel bo'lgan holda va aylanuvchi stolning aylanish o'qidan $67 \text{ mm} \pm 2 \text{ mm}$ masofada ushlab turish imkoniyatiga ega;

b) $7,8 \text{ rad/s} \pm 0,5 \text{ rad/s}^{1)}$

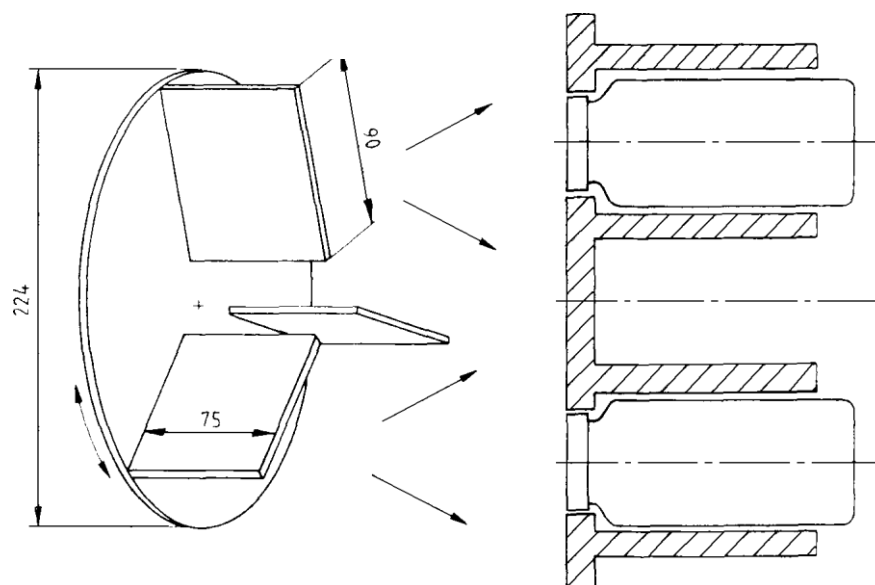
4.1.2.2 Paddel tipidagi ventilyator, u:

a) bir-biriga nisbatan 120° ga og'gan uchta yassi parrakka ega; Parraklar taxminiy o'lchamlari $90 \text{ mm} \times 75 \text{ mm}$ bo'lgan yassi bo'lishi kerak;

b) shunday o'rnatilganki, uning o'qi aylanuvchi stolning o'qi bilan koaksial ravishda tekislangan (4.1.2.1 ga qarang) va parraklar aylanuvchi stolga o'rnatilgan sinov qozonlarining (4.1.1 ga qarang) ochiq uchlaridan $10 \text{ mm} \pm 5 \text{ mm}$ masofada o'tadi;

c) aylanuvchi stolning aylanish yo'nalishiga qarama-qarshi yo'nalishda $146 \text{ rad/s} \pm 10 \text{ rad/s}^{1)}$ da aylantiriladi.

O'lchamlar millimetrd

1-rasm - Suv bug'larini o'tkazuvchanligini tekshirishda qo'llaniladigan apparatning sxematik sxemasi

4.1.3 200 g gacha bo'lgan massani eng yaqin 1 mg gacha o'lchashga qodir bo'lgan analitik muvozanat.

4.1.4 Zarrachalar o'lchami 2 mm dan katta bo'lgan va afzalrog'i o'z-o'zini ko'rsatuvchi silikagel.

Kremniyli gelni shamollatiladigan pechda $125\text{ }^{\circ}\text{C} \pm 5\text{ }^{\circ}\text{C}$ haroratda kamida 16 soat davomida yangi quriting va germetik idishda kamida 6 soat davomida soviting. Quritilgandan so'ng, silikagel havo bilan zichlangan idishlarda saqlansa, ko'p kun davomida quruq qoladi. Odatda, silikagelning rangi quruq bo'lganda ko'kdan pushti rangga yoki to'yinganida rangsiz bo'ladi.

4.1.5 Bosish pichog'i yoki shunga o'xshash kesish qurilmasi, u D dan kattaroq diametrli sinov namunalarini kesishga qodir bo'lib, qozonning ochiq uchi atrofida yaxshi germetik qilish imkonini beradi (4.1.1.1-ga qarang).

4.2 Suv bug'larini yutish testi usuli (2-rasmga qarang)

4.2.1 Har birining hajmi $100\text{ sm}^3 \pm 20\text{ sm}^3$ bo'lgan ikkita dumaloq sinov tuvaklari, shu jumladan:

4.2.1.1 Ichki diametri 35,0 mm 0,5 mm va tashqi diametri kamida 20 mm kattaroq bo'lgan yassi halqasimon yuzali bitta ochiq uch. Tashqi diametrni minimal kengligi 10 mm bo'lgan flanes yoki minimal qalinligi 10 mm bo'lgan silindr bilan ta'minlash mumkin.

4.2.1.2 Diametri 55 mm dan katta bo'lgan metall disk.

4.2.1.3 Sinov namunasi va o'tkazuvchan bo'lmagan material bo'lagini (4.2.5) ochiq uch va disk orasiga idish sinov namunasi bilan zichlanadigan qilib mahkamlash vositalari.

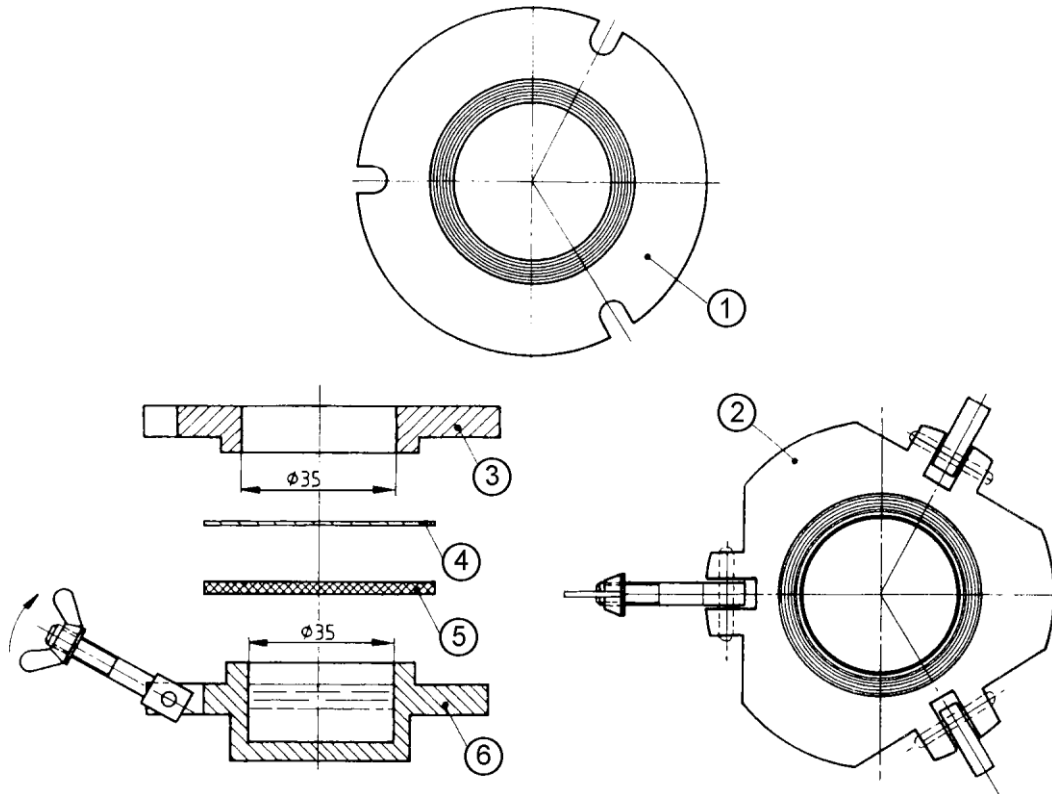
4.2.2 100 g gacha bo'lgan massani eng yaqin 1 mg gacha o'lchashga qodir bo'lgan analitik muvozanat.

4.2.3 Vaqtini 8 soatgacha eng yaqin 0,1 soatgacha o'lchash imkoniyatiga ega qurilma, masalan, sekundomer.

4.2.4 Distillangan yoki deionlangan suv EN ISO 3696 ga muvofiq keladi.

4.2.5 Eng kichik diametri 55 mm bo'lgan ikkita aylana shaklidagi o'tmas material bo'laklari.

4.2.6 Diametri $45\text{ mm} \pm 5\text{ mm}$ bo'lgan sinov namunalarini kesish imkoniyatiga ega bo'lgan press pichog'i kabi kesish qurilmasi.

Kalit

- 1 Top
- 2 Pastki
- 3 Yuqori
- 4 Muhr
- 5 Namuna
- 6 Pastki

2-rasm - Suv bug'larining yutilishini aniqlash uskunasi**5 Namuna olish va konditsiyalash****5.1 Suv bug'lari o'tkazuvchanligini sinash usuli**

5.1.1 Agar boshqacha ko'rsatilmagan bo'lsa, o'lchamlari 70 mm x 45 mm bo'lgan uchta namunani kesing.

5.1.2 Listli materiallarning sinov namunalari uchun listli materialning to'liq kengligi va uzunligi bo'ylab bir qator pozitsiyalardan kesilgan. To'qima tuzilishga ega bo'lgan material uchun bu bitta tanda yoki arqoq iplarini o'z ichiga olgan ikkita namunaning oldini olishi kerak. Qoplama materiali ustki materialga doimiy mahkamlanganida to'liq ustki qismlardan sinov bo'laklarini tayyorlang.

5.1.3 Poyabzal ustki qismidan kesib olingan sinov namunalari uchun choklar yoki perforatsiyalar mavjud bo'lgan har qanday joylardan va sinov namunasining butun yuzasi bo'ylab bir xil qalinlikka ega bo'lmashligini anglatadigan boshqa dizayn xususiyatlaridan saqlaning.

Izoh: Ba'zi turdagi poyabzallardan, ayniqsa bolalar poyabzalidan yetarli o'lchamdagi sinov namunasini kesib olish mumkin bo'lmashligi mumkin va sinov namunasining o'lchami kamaytirilmasligi kerak. Agar poyabzal ustki qismidan to'g'ri o'lchamdagi sinov namunasini kesib olishning iloji bo'lmasa, materiallarning o'zi sinovdan o'tkazilishi kerak.

Bibliografik ma’lumotlar

SUT 61.060